

Kárpáti Magyar Krónika

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
elektronikus lapja

Kiadja a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai
Közössége

Lapengedély száma: 3 T Nr. 188

Kárpáti Magyar Krónika – XXV. (XXII.) évfolyam, 13. (315.) szám. 2021. július 1.

Írta: Zubánics László, Dupka György, Szemere Judit, Fuchs Andrea | A kiadás éve: 2021

Ez lesz 2021 júliusában

* Július folyamán Ukrajnában nem várható szigorított karantén – **Denisz Smihal** ukrán miniszterelnök közleménye szerint az előttünk álló hetekben is csak az eddig érvényben lévő, adaptív karanténra vonatkozó szabályok lesznek érvényben.

Júliusi események

2021. július 1. Magyarországon 5,5 millió beoltott után megszűnik a kötelező maszkviselés, és újabb korlátozások kerülnek feloldásra – jelent meg a tájékoztatás a kormany.hu oldalon.

Változás a határátlépésben 2021. 07. 01-től

A belügyminiszter 17/2021. (VI. 29.) BM rendelete a szomszédos országok Magyarországgal határos közigazgatási egységei- Ukrajna esetében Kárpátalja megye- lakosságának koronavírus elleni védelmével összefüggő határátkelőhelyek és oltópontok kijelöléséről, valamint az ukrán határon részleges, ideiglenes határzár bevezetéséről.

2. § (1) A 348/2021. (VI. 22.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti (Kárpátalja Megyében) található településen lakóhellyel rendelkező 18. életévét betöltött személyeknek a SARS-CoV-2 vírus elleni védőoltás beadása céljából Magyarország területére történő belépésére és a kilépésre Ukrajna vonatkozásában.

a) Barabás közúti határátkelőhely,

b) Lónya közúti határátkelőhely vagy

c) Záhony vasúti határátkelőhely

vehető igénybe.

(2) Az (1) bekezdés szerinti határátkelőhelyekhez tartozó oltópontokat a 2. melléklet tartalmazza.

(3) A 2. mellékletben foglalt oltóhelyek közül az oltásra érkező azt az oltóhelyet veheti igénybe, amelyiket a Magyarországra történő belépése során számára kijelölnek.

3. § (1) A járványveszély megelőzése érdekében a Magyarország és Ukrajna közötti határszakaszon – valamennyi személy, jármű és szállítmány számára – Magyarország államhatára nem léphető át a 2. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti határátkelőhelyen, a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel.

(2) A 2. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti határátkelőhelyen Magyarország államhatára a 348/2021. (VI. 22.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti közigazgatási egységek területén található településen lakóhellyel rendelkező 18. életévét betöltött személyeknek a SARS-CoV-2 vírus elleni védőoltás beadása céljából átléphető.

További részletek a Magyar Közlönyben: <https://magyarkozlony.hu/.../e0300813ac0aba87.../megtekintes>

2021. július 1. Ukrajnában bevezetik a Covid-tanúsítványt. A dokumentum maximum 180 napig lesz érvényes – jelentette be Roman Rodina, a Közegészségügyi Központ főigazgatója a Doktor Bulavinova YouTube-csatornán. A Közegészségügyi Központ főigazgatója ugyanakkor megjegyezte, hogy a Covid-tanúsítvány csak azokba az országokba teszi lehetővé a belépést, amelyekkel kétoldalú megállapodások vannak érvényben.

2021. július 1. Denisz Smihal miniszterelnök a kormányülésen bejelentette, hogy feloldódik az ukrainai földpiac moratóriuma. Elmondása szerint nincs olyan sikeres ország, ahol így működött volna a moratórium. Egyben hozzátette, az ukrán állampolgárok igazi gazdái lesznek a földeknek, mert nemcsak birtokolhatják, hanem szabadon rendelkezhetnek is felette.

2021. július 1. Homoki Gábor tiszaháti festőművész tárlatából nyílt kiállítás Magyarország Beregszászi Konzulátusán.

2021. július 2. A Szolyvai Emlékparkbizottság **Tóth Mihály** elnökletével terepszemlével egybekötött munkaülést tart az emlékparkban. A munkaülés előtt megemlékezés és koszorúzás a meghurcolt magyar parlamenti képviselők emlékkeresztjénél. 75 évvel ezelőtt, 1946. május 4–25-én a Kárpátaljai Megyei Bíróság koholt vádak alapján halálra ítélte

Bródy András (Beregkövesd, 1895. 07. 03. – Ungvár, 1946. 12. 07.) magyar országgyűlési képviselőt, lapszerkesztőt, az Autonóm Földműves Szövetség egykori vezetőjét, volt kárpátaljai miniszterelnököt. 1991-ben rehabilitálták.

Demkó Mihály (Bodzásújlak, 1894. 09. 13. – Ungvár, 1946. 12. 07.) magyar országgyűlési képviselőt, újságíró-lapszerkesztőt. 1991-ben rehabilitálták.

Kricsfalussy-Hrabár Endre, dr. (Tökésfal, 1890 – Ungvár, 1946. 12. 07.) nyugalmazott csendőrezredest, a magyar Országgyűlés képviselőjét. 1991-ben rehabilitálták.

A Bródy-perben elítélt **Riskó Béla** (Kassa, 1887. 05.12.-1947?), **Bencze György** (Bilke, 1885. 03. 02.-1947?), **Ortutay Jenő** (Tarna, 1889. 05. 03. – Abesz, 1950. 12. 24.), **Földesi Gyula** (Szobránc, 1875-1947?), **Zsegora Ödön** (Gyetyánliget, 1895-1947?) parlamenti képviselők sorsa máig ismeretlen, nyilván a GULÁG-lágerekben pusztultak el. Valamennyi elítéltet 1991–1992-ben rehabilitálták.

Egyéni perben a Kárpátaljai Területi Bíróság 1946. június 3–14. közt halálra ítélte, ezt követően kivégeztette **Fenczik István Béla, dr.** (NagyLucska, 1892. 10. 13. – Ungvár. 1946. június.) ungvári görögkatolikus lelkészt, teológiai tanárt, az Országgyűlés képviselőjét. 1992-ben rehabilitálták.

Ilniczky Sándor (Feketeardó, 1889. 01. 30. – Tomszk, 1947) görögkatolikus kanonokot, székeskáptalani nagyprépostot, az Országgyűlés felső házházának örökös tagját 20 évre elítélték, Tomszkban gyanús körülmények között halt meg. 1991-ben rehabilitálták.

2021. július 3. Kopriva Attila, munkácsi festőművész 50. születésnapja alkalmából nyílt tárlat a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban. A hetven festményből álló „Kvintesszencia” című kiállítás összegzi a jubiláló művész alkotói tevékenységét.

2021. július 5. Tizennegyedik alkalommal tartották meg a kárpátaljai népzeneészek és néptáncosok találkozóját Tiszapéterfalván. Az eseményre Csaptól – Técsőig érkeztek néptáncgyűttesek, zenészek. A program egyben a 25. Péterfalvi népzene, néptánc és kézműves tábor megnyitója is volt, amelyet idén a szervezők a karantén korlátozások miatt szakkör formájában tartanak meg.

2021. július 5. A családokat ünnepelte a Szürtei Római Katolikus Egyházközség. A közösségi összefogással szervezett nap programja szentmisével kezdődött. Ezt követően a Téglási Kultúrház hagyományörző csoportjai népdalokkal, táncokkal szórakoztatták a jelenlévőket. A gyermekeket kézműves foglalkozások, bűvészelőadás, táncház várta. Pohareczky Róbert, helyi plébános prédikációjában a szent családról beszélt a híveknek.

2021. július 5. A Nagyszőlősi Révész Imre Galériában sor került a Magyarországon élő, de munkácsi származású költő és festőművész, **Kopriva Nikolett** *Átváltozások* című első egyéni tárlatára.

2021. július 5–10. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány idén első alkalommal szervezi meg verstáborát a Kisgejőci Oktatási Nevelési Központban. A tábor oktatói: **Kudlotyák Krisztina** pedagógus, **Gál Natália** színművész, **Ferenci Attila** színművész, **Tóth Péter Lóránt** versvándor.

2021. július 9. A Kárpátaljai Táncművészek Találkozóját ötödik alkalommal szervezik meg Visken.

2021. július 12–16. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány („GENIUS” JA) negyedik alkalommal szervezi meg az Ung-vidéki Népzenei és Néptánc Táborát, melynek idén a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola nagydobronyi részlege és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Egán Ede Szakképző Centrum Nagydobronyi Szakképzési Központja ad otthont.

2021. július 13. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének (UNE UMOTI) 22 diákja vette át az alap- és mesterképzés elvégzését igazoló oklevelet az egyetem Bercsényi Miklós Könyvtárában.

2021. július 18. Emlékezés a Tiszabökény határában emelt Turulos emlékoszlopnál a Rákóczi-szabadságharc 1703 júliusában, a tiszaujlaki–tiszabecsi révnél vívott első győztes csatájára. Kezdet: 11.00. Majd a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében KurucFeszt Tiszapéterfalván. Kezdet: 13.00. (Közép-európai idő szerint)

2021. július 14. A Magyar Pen Club „*A vers legyen mindenkié!*” címmel zenés felolvasó estet szervez Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeum nagytermében. Mások mellett felolvas **Csornyij Dávid**, **Kopriva Nikolett** és **Marcsák Gergely** kárpátaljai magyar költő is.

2021. július 26–29. *Megmaradni* Görögkatolikus Ifjúsági találkozó. Az idősebb korosztály részére a beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium biztosít otthont, a kis korosztály képviselői július 21–24-én a Karácsonfalvi Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceumban találkoznak. Jelentkezési határidő: július 10. Részvételi díj: 100 gr.

Július folyamán:

* Az előzetes információk szerint bővülőben a beregszászi színház programkínálata. A színház jótékonyági alapítványa szervezésében gyermek- és ifjúsági előadásait színházi nevelési-drámapedagógiai foglalkozások kíséretében tekinthetik meg az érdeklődők, csoportos színházbejáráson vehetnek részt, s jelentkezhetnek például a színházi szabadulószoza, fotózóna kínálta lehetőségekre is. További információ: +380664528505, alapitvany.bszhaz@gmail.com

* A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház felvételt hirdet segédszínészi munkakörbe. Színészi képességekkel bíró, 17–22 év közötti tehetséges fiatalok jelentkezését várják. További feltétel: legalább középfokú iskolai végzettség, magyar nyelvtudás. A zenei képzettség és a táncstudás előnyt jelent. Jelentkezni a +380664528505-ös telefonszámon vagy a bszhaz.szervezo@gmail.com e-mail-címen lehet 2021. június 30-ig. A részletekről személyes találkozó alkalmával tájékoztatják az érdeklődőket!

* A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága megbízásából meghirdeti a *Szülőföldön magyarul* című programra vonatkozó felhívást nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz támogatás, illetve hallgatói támogatásra vonatkozó támogatási kérelem benyújtására a 2020/2021-es tanévre. Jelen felhívás alapján a 2020/2021-es tanévre igényelhető támogatásokra 2021. június 10. – 2021. szeptember 30. közötti időszakban lehet a támogatási kérelmeket benyújtani. A támogatási kérelem utolsó postára adási dátuma: 2021. szeptember 30. A pályázat szövege a www.kmkszalap.org honlapon olvasható, valamint [itt letölthető](#). A támogatási kérelmek benyújtásával kapcsolatos kérdéseikkel a „KMKSZ” Jótékonyági Alapítvány központi és regionális irodáihoz fordulhatnak. Honlap: www.kmkszalap.org

Fontosabb évfordulók, megemlékezések

200 éve született

Mészáros Károly (Hajdúdorog, 1821. július 20. – Zavadka, 1890. február 2.) ügyvéd, író.

170 éve született

Egan Ede (Csáktornya, 1851. július 3. – Szerednye, 1901. szeptember 20.) mezőgazdasági szakember, kultúrpolitikus.

100 éve született

Króó László (írói nevén Szenes László) (Homonna, 1921. július 6. – Budapest, 1997) újságíró, író.

* * *

75 éves lesz

Kádas Katalin (Beregszász, 1946. július 16.) képzőművész.

70 éves lesz

Pál Lajos (Visk, 1951. július 10.) népzene gyűjtő, zenepedagógus, karmester, népzene kutató.

Tervezett események: Folyóirat- és könyvbemutatók, írókaraván és művészeti karaván, alkotótáborok, író-olvasó találkozók, kiállítások, megemlékezések, koszorúzási ünnepek, egyéb kulturális rendezvények.

Könyvespolc – 2021

Az *Együtt* című irodalmi-művészeti-kulturális-humán tudományi folyóirat 2002–2021 között megjelent számai itt tekinthetők meg:

<http://kmmi.org.ua/konyvtar/folyoiratok/egyutt>

<http://epa.oszk.hu/00500/00595>)

Kárpátaljai magyar könyvek

(Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: Dupka György)

MEGJELENT

Elbe Hajnalka: *Kárpátaljai magyar gyermekirodalom*. Tanulmány. Lektor: Füzesi Magda. Szerkesztő: **Ráti Emese**. Borító grafika: **Elbe Orsolya**. Műszaki szerkesztő: **Dupka Zsolt**. Kárpátaljai Magyar Könyvek 301. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2021. http://kmmi.org.ua/uploads/attachments/books/books-pdf/2021/Elbe_Gyermek_001-111.pdf

Dupka György: *Hungarian literary life in Subcarpathia during the sovjet period (1944–1991). Irodalmi élet Kárpátalján a szovjet időszakban (1944–1991)*. (Angol–magyar kismonográfia). Fordította: **dr. Ortutay Péter**. A magyar változat felelős lektora, szerkesztője: **dr. Zékány Krisztina**. Az angol változat felelős szerkesztője és lektora: **dr. Molnár Erzsébet**. Kárpátaljai Magyar Könyvek 297. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021. <https://mek.oszk.hu/22000/22090/22090.pdf>

Zubánics László. *A múlt tükrében elmerengve. Északkelet-Magyarország mindennapjai a XVI–XVIII. század fordulóján*. Helytörténeti tanulmányok. Szerkesztő: Szemere Judit. Kárpátaljai Magyar Könyvek 295. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2021. <http://mek.oszk.hu/21800/21841/21841.pdf>

Kiss Ágnes. *Magyar újságok Kárpátalján az első csehszlovák köztársaságban*. Sajtótörténet. Felelős lektor, szerkesztő: **dr. Zékány Krisztina**. Kárpátaljai Magyar Könyvek 294. Lektor és felelős szerkesztő: dr. Zékány Krisztina. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2021. <https://mek.oszk.hu/21800/21807/>

Dupka György. „Jön még egy új világ...” *A magyar '56 kárpátaljai kézikönyve (A forradalom visszhangja a „megrengett Szovjetföldön”, 1956-1959)*. Kárpátaljai Magyar Könyvek 288. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021. Tárolt változat: <http://mek.oszk.hu/21800/21825/>

ELŐKÉSZÜLETBEN

„A felnégyelt haza”. 100 év versei Trianontól napjainkig, 1920-2020. Kárpátaljai költők antológiája. Összeállította, a szöveget gondozta, a jegyzeteket és az utószót írta: **Dupka György**. A kötetben olvasható versek önálló kötetekben, gyűjteményekben, valamint az *Együtt* c. folyóiratban és más orgánumban jelentek meg. Lektor: **Füzesi Magda**. Szerkesztő: **Shrek Tímea**. Kárpátaljai Magyar Könyvek 296. Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021.

A GULÁG-GUPVI-kutatók nemzetközi fóruma Kárpátalján 2020. Nemzetközi emlékkonferencia Beregszász, 2020.november 20. A Szolyvai Emlékpark Évkönyve. Összeállította, a jegyzeteket írta: **dr. Dupka György**. Lektorálta: **dr. Zubánics László**. Kárpátaljai Magyar Könyvek 300. Felelős szerkesztő: **dr. Zékány Krisztina**. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021.250.old.

Bartha Gusztáv: *Kiút*. Kisregény. Kárpátaljai Magyar Könyvek 300. Felelős szerkesztő: **Nagy Zoltán Mihály**. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021.

Ortutay Mária: *Múltunk és jelenünk „lámpás emberei”*. Interjúk, visszaemlékezések, önéletrajzi írások. Kárpátaljai Magyar Könyvek 298. Felelős szerkesztő: **Szemere Judit**. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2021.

Hasznos kulturális, irodalmi, művészeti, tudományos információk

- Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (ezen belül: *Együtt* irodalmi-művészeti-kulturális kéthavi folyóirat és a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat tárolt változata): kmmi.org.ua.
- Kovács Vilmos Irodalmi Társaság: <http://kvit.hu>
- RIT, Kárpátalja Magyar Képzőművészek és Iparművészek Révész Imre Társasága: <https://reveszimretarsasag.hu/>
- Kárpátaljai Credo verséneklő Együttes. Kárpátaljai magyar zene Kárpátaljáról (lemezek): <http://credo.def.hu/Hazunktajilemezek.htm>
- Szolyvai Emlékpark: www.szolyvaipark.com.ua
- Kárpátaljai Tudományos Adatbank: karpataljaiadatbank.net
- II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola: www.kmf.uz.ua
- Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete:

magyarkar-une.org

- Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács: <http://kmat.uz.ua>

Hasznos média linkek

<http://www.karpatalja.ma>

<https://www.karpatinfo.net>

<http://karpataljalap.net>

<http://kiszor.net>

Karp.at.in.ua

Dokumentumfilmek

(A YouTube-on elérhető népszerű dokumentumfilmek)

* ***Kárpátaljai tragédia***. Rendező: Hajduk Márta.

<https://www.youtube.com/watch?v=hge17S3IEeE>

* ***Látótér – Nyelvháború Kárpátalján***

<https://www.youtube.com/watch?v=OMViNQmz5a4>

* ***Kárpátalja***

<https://www.youtube.com/watch?v=XycFjziEQgY>

* ***Szerelmes földrajz. Kárpátalja***. Vári Fábán László költő, tanár beszél szülőföldjéről.

<https://www.youtube.com/watch?v=uUZqs3nOhRU>

* "ЦІНА ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ ЖИВИХ" фільм-реквієм/Az élet értéke az élő földön film-rekviem, I. rész. Перша частина відеопроєкту: Трилогія «Закарпатські угорці і німці: інтернування та депортаційні процеси 1944–1955 рр.». A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

https://www.youtube.com/watch?v=1IbWRIODDY0&list=LLHHIqP_5FDFpREps38a4MCA&index=3

* "Щоб не плакало небо над Україною" (Hogy ne sírjon az ég Ukrajna felett), 2015 p. "Damit der Himmel über der Ukraine nicht weint". Okszana Golovcsuk film-rekviemje, II. rész (ukrán–oros nyelven). A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

https://www.youtube.com/watch?v=D3g276LcjUI&feature=share&fbclid=IwAR3L3VYRSjMYOylrv_vxnwlo0rpbkOnkAWg_RECbOjs7gD001PwirqQOF0jU

* Намальована війна, 2015. Namaliovana viyna (Megfestett háború), 2015. Drawing War, 2014. Okszana Golovcsuk film-rekviemje, III. rész (ukrán–oros nyelven). A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

<https://www.youtube.com/watch?v=bG0KI0c6ZDA>

https://www.youtube.com/watch?v=bG0KI0c6ZDA&list=LLHHIqP_5FDFpREps38a4MCA&index=1

Forrás:KMMI, MÉKK, Facebook, www.karpatalja.ma,
www.karpatinfo.net, www.karpataljaturizmus.info, www.zakarpattya.net.ua)

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:

Zubánics László (elnök), Dupka György, Szemere Judit (szerkesztő), Fuchs Andrea.

Megjelenik: havonta két alkalommal.

Az elektronikus újság irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat.

Archívum: kmmi.org.ua